

11.12.2001

967/4/01

Ratkaisija: Oikeusasiamies Lauri Lehtimaja

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Jouni Toivola

VASTAUS KANTELUUN ELINTARVIKEHUONEISTON VALVONTAA KOSKEVASSA ASIASSA

1 KANTELU

Arvostelette 26.3.2001 eduskunnan oikeusasiamiehelle osoittamassanne kantelukirjoituksessa Ruoveden kunnan terveystarkastaja-ympäristönsuojelusihteerin A:n menettelyä elintarvikekioskinne toiminnan valvontaa koskevassa asiassa. Olette tyytymätön A:n esittämään kannanottoon, jonka mukaan ilmoitusmenettelyssä määräaikaisena vuoden 2000 loppuun hyväksytyyn toiminnan jatkamista mainitun ajankohdan jälkeen ei enää sallittu.

2 SELVITYS

Ruoveden kunnan sosiaali- ja terveyslautakunta on antanut lausuntonsa kantelun johdosta. Kunnan terveystarkastaja-ympäristönsuojelusihteeri ovat antaneet selvityksensä. Lautakunnan lausunto ja viranhaltijoiden selvitys on lähetetty Teille erikseen tiedoksi.

3 RATKAISU

3.1 Kysymys toiminnan jatkamismahdollisuuksista

Kunnan terveystarkastaja-ympäristönsuojelusihteerin A:n päätöksellään 24.11.1999 hyväksynyt ilmoituksenne, jonka mukaan elintarvikekioskitoimintaa oli tarkoitus harjoittaa määräaikaisena 30.6.2000 saakka. Lisäksi hän hyväksyi 10.5.2000 jatkoilmoituksenne toiminnan jatkamisesta vuoden 2000 loppuun saakka. Päätösten perustelujen mukaan kysymyksessä oli koeluonteinen, määräaikainen toiminta.

Vuoden 2000 lopulla olitte tiedustellut suullisesti mahdollisuuksista jatkaa kioskitoimintaa silloisissa toimitiloissa määräajan jälkeenkin. Tämän johdosta terveystarkastaja-ympäristönsuojelusihteeri A on Teille 27.12.2000 lähettämässään kirjeessä todennut mm., että "nykyisissä toimitiloissa toimintaa ei enää sallita". Kirjeessään A oli myös esittänyt Teille käsityksensä siitä, millaiset toimitilojen rakenteita ym. seikkoja koskevat vaatimukset toiminnalle terveydensuojelusäännösten nojalla asetettaisiin, mikäli toimintaa aiottaisiin jatkaa. Nämä toiminnan edellytyksiä koskevat näkökohdat hän oli esittänyt lähinnä sitä silmällä pitäen, että toimintaa mahdollisesti jatkettaisiin uusissa toimitiloissa.

Tämän johdosta totean seuraavan.

Terveydensuojelulain 13 §:ssä tarkoitetussa ilmoitusmenettelyssä toiminnan harjoittaja esittää kirjallisesti terveydensuojeluviranomaiselle käytettäväksi aiottua toimitilaa koskevat tiedot. Ilmoituksen johdosta antamassaan päätöksessä terveydensuojeluviranomainen antaa tarvittaessa toimintaa koskevat määräykset tai toimintaa koskevan kiellon ja niiden perustelut. Tässä päätöksessään terveydensuojeluviranomainen siten ratkaisee, hyväksyykö se toiminnan esitetyssä muodossa vai ei. Jos toiminnan harjoittaja on tyytymätön ilmoituksen johdosta annettavaan päätökseen, hän voi hakea siihen muutosta päätökseen liitettävän muutoksenhakuosoituksen mukaisesti (viranhaltijapäätökseen haetaan ensin oikaisua oikaisuvaatimusosoituksen mukaisesti).

Elintarvikekioskinne toiminta oli ilmoituksen perusteella hyväksytty koeluonteisena ja määräaikaisena. Terveystarkastaja-ympäristönsuojelusihterin kirjeellä 27.12.2001 ei ole oikeudellisesti sitovalla tavalla ratkaistu kysymystä siitä, millaisia rakenteellisia ja toiminnallisia vaatimuksia mainitun määräajan jälkeen mahdollisesti harjoitettavalle elintarvikekioskitoiminnalle terveydensuojelusäännösten nojalla asetettaisiin.

Teillä on mahdollisuus tehdä Ruoveden kunnan terveydensuojeluviranomaiselle uusi elintarvikehuoneiston käyttöä koskeva kirjallinen ilmoitus. Sikäli kuin olette vastaisen toiminnan hyväksymiselle asetettavista vaatimuksista eri mieltä kuin kunnan terveydensuojeluviranhaltija on suullisesti tai kirjallisesti esittämässään ennakkoluonteisessa kannanotossa lausunut, voitte käsitykseni mukaan esittää ilmoituksessanne myös näistä ennako-ohjeista poikkeavia ratkaisuja, joiden hyväksyttävyydestä kunnan terveydensuojeluviranomainen sitten päättää. Jos terveydensuojeluviranomainen ei ilmoitustanne näiltä osin hyväksy, voitte hakea päätökseen muutosta. Viranhaltijapäätökseen haetaan ensin oikaisua sosiaali- ja terveyslautakunnalta, jonka päätöksestä voidaan valittaa Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen ja tämän päätöksestä tarvittaessa edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Kiinnitän huomiotanne siihen, että oikeusasiamies ei voi laillisuusvalvojana ottaa tässä tapauksessa kantaa siihen, onko elintarvikekioskitoimintanne jatkamiselle terveydensuojelusäännösten mukaiset edellytykset. Tämän kysymyksen ratkaiseminen kuuluu asianomaiselle terveydensuojeluviranomaiselle.

3.2

Oikaisuvaatimuksenne käsittely

Kunnasta tänne toimitetuista asiakirjoista ilmenee, että teitte kunnan sosiaali- ja terveyslautakunnalle 15.1.2001 päivätyin oikaisuvaatimuksen, joka koski terveysvalvonnan johtajan 10.5.2000 tekemää päätöstä kioskinne toiminnalle hyväksytyn määräajan jatkamisesta vuoden 2000 loppuun. Oikaisuvaatimuksessanne vaaditte päätöstä muutettavaksi siten, että toimintaa olisi voitu jatkaa toistaiseksi tai että määräaikaa olisi jatkettu vähintään neljällä vuodella.

Asiakirjojen mukaan terveystarkastaja-ympäristönsuojelusihteri A palautti oikaisuvaatimuksenne Teille 29.1.2001 päivätyllä kirjeellään. Kirjeessä todettiin mm. että "oikaisuvaatimuksenne palautetaan aiheettomana". A:n ja terveysvalvonnan johtajan tänne antaman selvityksen mukaan oikaisuvaatimus "palautettiin, koska oikaisuvaatimusaika oli umpeutunut jo noin puoli vuotta aikaisemmin ja riittävällä varmuudella osoitettiin, että kantelija on kyseisen päätöksen saanut."

A:n tarkoituksena näyttää olleen ilmoittaa Teille 29.1.2001 päivätyllä kirjeellään, että oikaisuvaatimusta ei voitu ottaa tutkittavaksi, koska kirjeessä esitetyillä perusteilla oikaisuvaatimuksen katsottiin saapuneen myöhästyneenä.

Oikaisuvaatimustanne ei saatettu kunnan sosiaali- ja terveyslautakunnan käsiteltäväksi.

Tämän johdosta totean seuraavan.

Terveydensuojelulain 56 §:n 1 momentissa säädetty, viranhaltijapäätöstä koskeva oikaisuvaatimusmenettely on varsinaisen lainkäytöksi katsottavan muutoksenhaun eli hallintovalituksen esivaihe. Päätökseen tyytymättömän on siten tehtävä viranhaltijapäätöksestä ensin oikaisuvaatimus asianomaiselle lautakunnalle, ja vasta oikaisuvaatimukseen saamastaan lautakunnan päätöksestä hän voi tehdä valituksen alueelliseen hallinto-oikeuteen (tässä tapauksessa Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen).

Kysymys siitä, onko oikaisuvaatimus mahdollisesti saapunut säädettyinä määräaikana vai liian myöhään, on oikaisuvaatimuksen tekijän kannalta merkittävä oikeudellinen näkökohta. Tämän esikysymyksen ratkaisusta riippuu, annetaanko hänen oikaisuvaatimukseensa ns. pääasiasratkaisu, ts. saako hän oikaisuvaatimuksessa esittämänsä, päätöksen sisältöä koskevat asiaväitteensä tutkittavaksi oikaisuvaatimusmenettelyssä. Se seikka, onko oikaisuvaatimus saapunut ajoissa, vaikuttaa välillisesti siihenkin, voitaisiinko päätöstä koskevia asiaväitteitä ottaa tutkittavaksi seuraavassakaan muutoksenhakuportaassa eli hallinto-oikeudessa, mikäli lautakunnan päätöksestä sinne valitettaisiin.

Oikaisuvaatimuksen johdosta on joka tapauksessa annettava oikaisuvaatimusasian ratkaisemiseen toimivaltaisen viranomaisen (eli tässä tapauksessa sosiaali- ja terveyslautakunnan) päätös, vaikka päätöksessä vain todettaisiinkin, että oikaisuvaatimus jätetään myöhästyneenä tutkimatta. Myös tutkimattajättämispäätökseen liitetään luonnollisesti valitusosoitus.

Edellä esitetyn perusteella katson, että terveystarkastaja-ympäristönsuojelusihteeri A ylitti toimivaltansa, kun hän palautti oikaisuvaatimuksenne Teille 29.1.2001 päivätyllä kirjeellään katsoen oikaisuvaatimuksenne saapuneen liian myöhään. Kysymys siitä, oliko oikaisuvaatimus tehty ajoissa vai ei, olisi tullut saattaa sosiaali- ja terveyslautakunnan päätettäväksi.

Menettelyn moitittavuutta arvioidessani olen kuitenkin ottanut huomioon, että virheellisellä menettelyllä ei käytettävissäni olevan selvityksen perusteella näytä olleen olennaista merkitystä Teidän etujenne kannalta, etenkin kun Teillä on ollut ja on edelleenkin mahdollisuus niin halutessanne saattaa toiminnan jatkamista koskeva kysymys uudella ilmoituksella kunnan terveydensuojeluviranomaisen ratkaistavaksi.

3.3

Toimenpiteet

Saatan edellä kohdassa 3.2 oikaisuvaatimuksen oikeasta käsittelystä esittämäni käsityksen Ruoveden sosiaali- ja terveyslautakunnan ja kunnan terveystarkastaja-ympäristönsuojelusihteerin A:n tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä vastauksestani sosiaali- ja

terveyslautakunnalle sekä A:lle.

Kirjoituksenne liitteet palautetaan ohessa.